

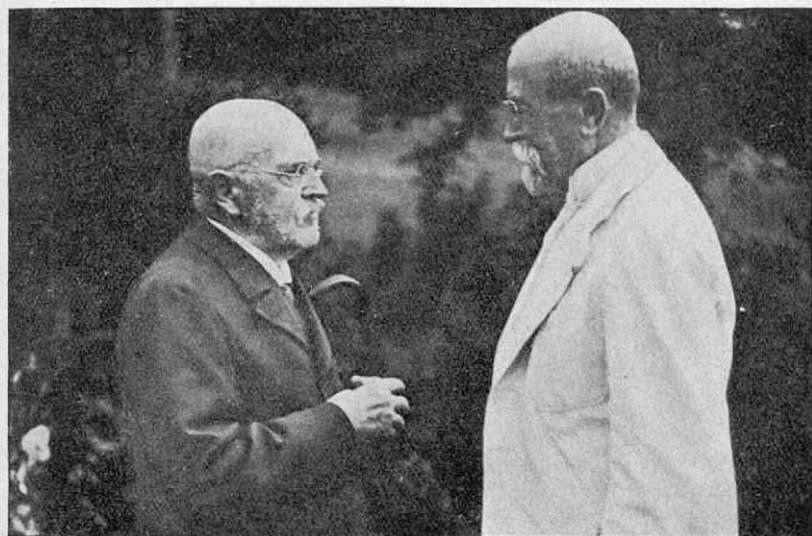
VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK XI.

ČÍSLO 3.

K 7. březnu 1930.

Slavné a radostné jubileum, které oslavil sedmého března letošního roku celý národ, celý stát, bylo by *dies per d i t a*, kdyby si ti, kdo tvoří národ, kdo tvoří stát, neuvědomili, čeho je toto jubileum příkladem, jaký zisk přineslo nám všem ve své zakladatelské minulosti, čím je pro náš národní a státní dnešek a hlavně, jakým ziskem může a má býti pro naši společnou budoucnost.

Veliká osobnost presidenta Osvoboditele je z těch, kterým je dáno rozpoznávat a postihovat *p o d s t a t u* ve všem, čeho se dotknou: ve filosofii, v sociologii, v politice, v celé tendenci, v celém smyslu doby. Říká se, že dnešní doba nesmírného rozvoje vědního, nesmírné vědecké *s p e c i a l i s a c e* znemožňuje polyhistorismus, universalismus; je-li tomu tak, pak je osobnost T. G. Masaryka výjimkou z tohoto pravidla: tato osobnost je ještě universální, její nositel je ještě polyhistor. Není věcí těchto řádků zjišťovati, za jakou cenu, za jakou obrovitou každodenní práci, za jaký šťastný soulad všech k tomu nutných podmínek...

Nuže jaký je názor tohoto polyhistora o národní obraně, jaké místo vyhradil jí tento universální duch v bohatém a složitém úhrnu dnešního kolektivního i osobního života? Hle otázka, jejíž zodpovědění může zajímat všechny, kdo se na národní obranu *s p e c i a l i s o v a l i*, kdo z ní učinili své životní povolání, smysl a hlavní obsah svého osobního života.

Filosofický názor T. G. Masaryka na problém války je znám již z prvních let jeho veřejného působení. Již v r. 1888, při své druhé návštěvě

u Tolstého pře se s ním o princip neodporovati zlu: člověk musí mít právo, aby se proti násilí bránil také silou a třeba i železem. V *O t á z e s o c i á l n í* (1898) určuje své pojetí humanitní lásky: „Láska odpírá zlu stále a důsledně a již v zárodcích, láska brání a zabráňuje, láska v nejkrajnějším případě neštítí se železa. Ale jen brání a zabráňuje, násilí navzájem se nedopouští.“ V *I d e á l e c h h u m a n i t n í c h* (1901) definuje pojem *p r a c o v a t*: „to znamená odpírat zlému a důsledně; všude, vždycky a zejména zlému v jeho zárodku“.

Když se myslitel a státník Masaryk ocitá ve světové revoluci, aby tu vítězně uskutečnil svou zásadu odpírati zlému, a když se po dosaženém vítězství stává hlavou osvobozeného státu, nastává mu povinnost, aby si pojem obrany, národní, státní obrany, určil konkrétně a jasně pro sebe i pro svůj národ. Je i tu důležitý svému filosofickému východisku: „Mnoho jsem se napřemýšlel, co je podstatou vojáka. Jedním slovem: člověk má právo se bránit. Nepřijímám názory Tolstého. Ovšem, bránit se, ne na padat.“ A jindy: „Vojsko v republice a v demokracii má úkol obranný, má hájit a bránit životy a statky občanstva, má bránit svobody a všech hodnot kulturních. Voják v demokracii a v republice nebude vychováván k tomu, aby z pohnutek nemravných útočil na národy jiné, nýbrž bude vychováván k obraně, aby útočníka odrazil a sebe i svůj národ a svou vlast hájil.“ „Bránit sebe a svých spoluobčanů, bránit všech statků kulturních, dodává bránícímu odvahy, neboť má vědomí, že koná svou člověčskou, svou mužnou povinnost. Naproti tomu útočník, protože nemůže mít svědomí čisté, je ve své energii zeslabován. Proto je tak důležité, aby voják byl uvědomělý, aby měl plně přesvědčení, že je v právu a aby dovedl posoudit bezprávi útočícího odpůrce a nepřítele. Válka světová ukázala názorně, jakou důležitost mají mravní vlastnosti vojáka a národů. Světová válka ukázala, že v právu byli naši předkové, když do svého obranného boje táhli pod vlajicemi prapory, na nichž se skvělo jejich přesvědčení: Pravda vítězí!“

*

Masaryk, reální státník a vědecký myslitel, ví ovšem dobře, že k brannosti národní nestačí jen vůle, že je k ní třeba také ještě *z n a l o s t í*, že právě v míru je vojákovi třeba ustavičné myšlenkové práce, aby nezapomněl válečných zkušeností, že je mu třeba ustavičně konkrétního školení, aby byl, kdyby udeřila hodina zkoušky na válečném poli, se svým úkol. „Ale také pro strategii a taktiku moderní armáda musí být vyzbrojena vzděláním. A vzdělání tu neznamená mrtvou učinnost, nýbrž schopnost pomoci věd vynalézat nejúčinnější prostředky a způsoby obrany.“ Všimněme si tu toho opakovacího slovesa: *vynalézat* — to znamená práci neustálou a neustávající, neustálou gymnastiku ducha, duševní pružnost, neustálou odbornickou *p o h o t o v o s t*. Člověku napadá mimoděk klasické srovnání podplukovníka *F o c h e* v jeho přednáškách na pařížské Válečné škole: „Rakušané (před r. 1866) vedli válku (r. 1859), ale ničemu se z ní nenaučili. Prusáci nebojovali od r. 1815; ale pochopili válku, i když ji nevedli: *s t u d o v a l i* ji.“

Tedy vedle neotřesného mravního podkladu ustavičné intelektuální školení, ustavičná vědecká práce, ustavičná *v ě d e c k á p ř í p r a v a* — není-liž to doporučení, které dokonale zapadá do intencí a do programu *V ě d e c k é h o* ústavu vojenského?

*

Ale T. G. Masaryk by nebyl T. G. Masarykem, kdyby celým svým životem neukazoval vojákům ještě na jednu věc: na *f y s i c k o u z d a t n o s t*, která je *conditio sine qua non* pravého vojáka... K obraně státu ve válce nestačí mravní odhodlanost a odbornická vyškolenost; k ní je

třeba ještě také zdravých nervů a zdravých těl. Nuže, kde nalézt větší příklad dokonalého duševního i tělesného zdraví než v těchto osmdesáti letech, která tu před námi stojí jako ze žuly, jako z mramoru? „Člověk má povinnost býti zdrav.“ V „L. N.“ ze 16. března je obrázek z návštěvy presidenta Masaryka u Aloise Jirásky: „Pak šli ti dva starci sami po žlutém písku cestičky, jeden vysoký, bílý, strašně zdravý a mladý, nezranitelný stářím, druhý malinký, sahající tomu prvnímu po prsa, černý, stářím poražený. Všichni ostatní stáli za plotem v hlubokém tichu. A nikdo se nedivil, když najednou kdosi u plotu hlasitě zaplakal. Vysvětlit, odůvodnit, toho by člověk nedovedl. Ale všichni tomu jaksi rozuměli.“

*

První vrchní velitel československé branné moci je svému vojsku skutečným velitelem: dovedl dát jeho existenci mravní páteř; ukázal mu a ukazuje celým svým životem na spasitelnost neustálé vědecké práce a pracovitosti; podává mu příklad dokonalého tělesného zdraví, vzorné tělesné zdatnosti. Lze se divit, jestliže branná moc republiky je na svého vrchního velitele hrda, jestliže je jí nevyrovnatelným vzorem i pravých vojenských ctností?

Dej osud bojů nám, co muž a rek jich snese! Devisa drahého básníka zaléhá do zvuků národních hymen a do postoje K počtě zbraň!, jimiž československá branná moc vzdává čest svému vrchnímu veliteli. Je si jista, že jsou-li jí jednou souzeny tyto boje za dějinné národní statky pravdu a svobodu, vyjde z nich — řídíc se vzorem svého prvního vrchního velitele — vítězně: že po bojích znovu nad hlavou ji ráno rozbřeskuje se!

N.

První čestný člen Vědeckého ústavu vojenského

Alois Jirásek †

Po sedmém březnu března dvanáctý... Po dni veliké radosti a velikého jasu den velikého bolu a smutku. Jakoby bohové záviděli plesajícímu národu příliš mnoho štěstí, jakoby mu chtěli ukázat věčnou pravou tvář života: radost i bol stýkající se ve chvílích nejnečekanějších...

*

Alois Jirásek byl bohatýr. Život, který tento „drobný starík s učenickou tváří a s postavou venkovana s hor“ prožil ve své chudé pracovně nad hrdinskými výpravami, boji a činy svých husitských hejtmanů a bojovníků, ve stínu kalichu „zardívajícího se nad lesem sudlic a mečů“ — ten život byl jistě naplněn myšlenkovým a mravním bohatýrstvím velikého rozpětí a veliké vůle. Ty doby úpadku, ty doby temna byly jen protějškem, kontrastem k těmto bohatýrským snům o lidovém národním vojsku, bijícím se proti všem za nejvyšší národní ideály: pravdu a svobodu...

Alois Jirásek snil bohatýrské sny o české vojenské minulosti a snil takové sny i o české vojenské budoucnosti... Veliká malebná plátna jeho husitských vojenských historií nebyla a nechtěla býti jen elegickou vzpomínkou na to, co bývalo a co se již nevrátí... Měla a chtěla být příkladem a vzorem pro budoucnost... Alois Jirásek chtěl být „velkým tamborem, který na poplach bil a na stráž volal.“

Alois Jirásek se dočkal. „Dožil se vrchovatě všeho, o čem léta snil, po čem si léta stýskal a nač svůj národ připravoval. Mohutněji a slavněji

než v dobách husitských znělo zase české jméno světem a nad českými vojsky zavlály po celém světě naše prapory. Po nejnárodnějším svém králi Jiříku Poděbradském má zase národ ve svém čele syna vlastního rodu; všechno to, co viděl Jirásek v dějinách krásné a slavné, vrátilo se jeho životu a všechno to temno, jež mu českou minulost zastiňovalo, všechno to temno se skutečně rozjasnilo nad sklonkem jeho dní.“

Vojenské pocty, kterých se stařeček bohatýr dočkal v armádě republiky, armádní rozkaz a armádní smutek při jeho odchodu, královský pohřeb, který mu vypravil vděčný národ, nevyjadřují jen žal nad jeho odchodem; vyjadřují i slib, že národ a jeho branná moc zůstanou navždy pamětlivi jeho odkazu, že zůstanou navždy na stráž, kterou převzali z rukou padlého.

Vědecký ústav vojenský pak uchová veliké památce svého prvního čestného člena — jenž měl ústav tolik rád a jenž sledoval jeho rozvoj s velkým zájmem — pamět nejčestnější.

N.

Kapitán Alfred RESSEL:

Podrobný výcvikový program velitele setniny (baterie) až do skončení výcviku v setnině. Odůvodnění a výklad programu pro každý týden.

(Pokračování.)

H l a v a 1.

První týden

(od 1. do 6. října).

K poznámce 1.

První říjen! Den nástupu nováčků a s ním ty věčně stejné obrazy: mladíci, na rtech právě odumřelé písně rekrutského veselí, zástupci všech vrstev národa, stojí tu nebo sedí zamlklí na svém kufříčku, pozorující nedůvěřivě své okolí. Čekají, až na ně dojde, aby byl stručným „presentován dne 1. října“ zpečetěn jejich osud.

Spatřujete v jejich očích ten tajený strach před neznámým, cítíte tu pokornou odevzdanost ve vůli vyššího řízení a chápete, kde asi bloudí v myšlenkách; přítomnost je vyplněna cele představami nedávné minulosti... Jak tu jen rozechřívá poslední polibek matky a mužně vzpružuje pevný stisk ruky otcovy! Mysl, rozechvěná vědomím, že napříště nebudou to oni, vždy dobrotiví a shovívaví, kteří mají souditi o dobrém a zlém, se poznenáhlu uklidňuje a v nitru nastává svítání — přichází důvěra.

Jsou mezi nimi mnozí, kteří tu prožívají první duševní krizi, a podle citového obsahu, stupně inteligence, životní zkušenosti a rázu domácí výchovy probíhají také různě tyto emoce.

To vše by měl každý velitel setniny předem uvážiti a vydati pro své podřízené velitele příslušné pokyny, aby tito velitelé poznali způsob, kterak uvést nováčky do vojenského života.

Mnoho krásných představ a dobrých předsevzetí se brzy kalí a zaniká vinou neuváženého jednání nižších velitelů, hlavně poddůstojníků. Ti, nedočkaví a dychtiví po uplatnění cvičitelských